

ALİMLERİN ŞEREFİ VE İTİBARI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size Almanya'nın Ludvigshafen şehrinden sesleniyorum.

Bu hafta size nakletmek istediğim hadis-i şeriflerin ilki, Deylemî tarafından Hazret-i Ali (RA ve kerrema'llâhu vecheh) tarafından rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الْأَنْبِيَاءُ قَادَةٌ وَالْفُقَهَاءُ سَادَةٌ وَمُجَالَسَتُهُمْ زِيَادَةٌ
وَأَنْتُمْ فِي مَمَرِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي آجَالٍ مَنْقُوصَةٌ
وَأَعْمَارٌ مَحْفُوظَةٌ وَالْمَوْتِ يَأْتِيكُمْ بَغْتَةً فَمَنْ
زَرَعَ خَيْرًا يَحْصُدْ رَغْبَةً وَمَنْ زَرَعَ شَرًّا يَحْصُدْ
نَدَامَةً

(الديلمى عن على)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.359, no:10580; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.I, s.118, no:402; Hz. Ali RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi: Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.80 no:295; Kudâî, *Müsnedü'ş- Şihâb*, c.I, s.203, no:307; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1373, no:43603; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.205, no:620;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XI, s.45, no:10216.

RE. 191/6 (*El-enbiyâü kâdetün, ve'l-fukahâü sâdetün; ve mücâlesetühüm ziyâdetün ve entüm fî memerri'l-leyli ve'n-nehâri fî âcâlin menkûsah, ve a'mârin mahfuzah, ve'l-mevtü ye'tîküm baġteten, femen zerea hayran yahsudu raġbeten, ve men zerea Şerran yahsudü nedâmeh.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

a. Hazret-i Ali Efendimiz ve Alevîler

Dikkat ederseniz, hadis-i Şerifin râvîsinin Hazret-i Ali Efendimiz olduğunu söylemiŐtim. Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği hadis-i Őeriflere özel sevgi ve ilgi duyuyorum. Çünkü ülkemizde Hazret-i Ali Efendimiz'i, özellikle onun ismine bağlı olarak seven insanlar var, Alevî diyoruz. Tabii, bizim ülkemizde de var, başka yerlerde de var. Hazret-i Ali'ye bağlı oldukları için alevî adını almışlar. Sünnîler de Hazret-i Ali Efendimiz'e bağlı olduğundan, onu sevdiğinden, onu halife kabul ettiğinden, onu maddeten ve mânen önder ve rehber olarak gördüğünden, hepimiz bir bakıma alevîyiz, Hazret-i Ali'ye bağlıyız. Ama, Alevîler özellikle ve tarihten gelen bir an'ane ile, Hazret-i Ali Efendimiz'in tarafını tuttıklarını söylüyorlar.

Tarihteki olaylar nedir?.. Tarihte siyâsî, idârî olaylar olmuş, Hazret-i Ali Efendimiz RA, halife, yâni müslümanların devlet başkanı olmuş; Peygamber Efendimiz'in makamına müslümanları idare etmek üzere seçilmiş, ona halef olmuş bir kimse... Emîrü'l- mü'minîn ve imâmü'l-müslimîn olduğu halde, bazı kimseler

Hazret-i Ali Efendimiz'in emirliğini, önderliğini, reisliğini kabul etmemişler.

Bu ibretli bir hadise... Hazret-i Ali Efendimiz gibi bir mübarek zâtın, devlet başkanlığı hiç kabul edilmez mi?.. İmkân var mı, insan tasavvur edemiyor, nasıl olur böyle bir şey?..

Çünkü, her yönden pek çok meziyetlere, üstünlüklere sahip bir kimse Hazret-i Ali Efendimiz. İlk müslüman olan çocuklardan. Bence en önemli özelliklerinden birisi, Peygamber Efendimiz onu, babasının evinden kendi evine almış. Evlât edinir gibi... Amcası Ebû Tâlib çok çocuklu olduğundan, ona geçim bakımından hafifleme olsun, yardım olsun diye Hazret-i Ali'yi küçükken yanına almış, erkek evlâdı gibi yanında büyütmüş.

Peygamber Efendimiz'in evinde büyümüş, yanında büyümüş, evlâdı gibi büyümüş. Ondan sonra da Peygamber Efendimiz, Fâtıma Anamızı ona vermiş, ikisini evlendirmiş. Böylece Peygamber Efendimiz'in damadı olmuş. Bu da çok büyük bir meziyet... Fâtıma Anamız cennetlik hatunların başta gelenlerinden birisi... Cennetlik Fâtıma Anamızla, cennetlik Hazret-i Ali Efendimiz'in evlâdından nice seyyidler, şerifler gelmiş bu zamana kadar, el-hamdü lillâh ne kadar güzel mübarek insanlar yetişmiş.

Tabii, Hazret-i Ali Efendimiz genç olduğundan, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, Ömerü'l-Fâruk Efendimiz, Osman-ı Zinnûreyn Efendimiz devletin yönetiminde görev almışlar. Öyle

seçilmişler, onlar işaret olunmuşlar, uygun görülmüşler, onlar halifelik yapmış.

Daha sonra Hazret-i Ali Efendimiz halife olunca, Şam'daki kimseler, oraları fethetmiş olan kimseler, oralara hakimiyet kurmuşlar, Şam valisi olmuşlar; onlar bu hilâfete itiraz etmişler, "Devletin başkanı o olmasın, biz olalım!" demişler. Bir çekişme, bir çatışma başlamış. Hazret-i Ali Efendimiz, birlik ve beraberliği sağlamak için çalışmış, hattâ gerektiği zaman savaşlar yapmış ve dördüncü halife olarak İslâm tarihine geçmiş büyüğümüzdür.

Bizim bütün sevdiğimiz, saydığımız alimler, büyük insanlar, hepsi Hazret-i Ali Efendimiz'in yanında idi. Hazret-i Ali Efendimiz'in karşısında olanlar, ona muhalefet edenler, onunla çarpışanlar başka kimselerdi. Biz bugün onları tasvib etmiyoruz. O devirde de o zamanın has müslümanları tasvib etmemişler, onların tarafını tutmamışlar. Hazret-i Ali Efendimiz'in tarafını tutanlara alevî deniliyorsa, demek ki tarihte sünnîler de alevî imişler.

Peki Hazret-i Ali Efendimiz'in taraftarlarınının, şia-i Ali'nin karşısında olanlar kimlermiş?.. Emevîlermiş. O zaman, bugünün sünnîleri Emevîlerin torunları mı?.. Hayır! Bugünün sünnîleri yine Hazret-i Ali Efendimiz'i sevenlerin torunları... Binaen aleyh, Hazret-i Ali Efendimiz'in sevgisi sünnîleri de, alevîleri de, şîîleri de aslında derleyip topluyor. Onun için, ben Hazret-i Ali Efendimiz'e önem veriyorum. Onunla ilgili konuşmalar, konferanslar yapıyorum.

Türkiye’de bir alevî-sünnî çekişmesi, çatışması meydana getirilmek isteniyor. Bunlar birbirlerine düşün, kardeş kardeşi vursun diye düşmanlar temennî ettikleri için, tarihteki ayrılıkları başka türlü ortaya koyarak, birbirlerine düşman göstermeğe çalışıyorlar.

Hazret-i Ali’yi karşı çıkanlar bugünkü sünnîler değildir. Bu ayrılığı gayrılığı silmemiz lâzım, tarihteki Emevî-Alevî ihtilâfını günümüze mantıksız olarak taşımamız lâzım! Bu bir...

İkincisi: Alevî kardeşlerimiz Hazret-i Ali’yi sevdiğine göre, Hazret-i Ali Efendimiz’in yolundan gitmeli, dinimizin emirlerine uymalı!..

Bunu niçin söylüyoruz?.. Çünkü, dinimizin emirleri adetâ bazı alevîler tarafından kaldırılmış gibi oluyor. Bunun müşahhas, elle tutulur, somut örnekleri var... Meselâ, bizim arabamız bozulmuştu bir seyahatte, yakın köyde namaz kılalım diye gittik. Tertemiz, pırıl pırıl, badanalı, boyalı, muntazam güzel bir köy... Her şeyi güzel. Dedik ki:

“—Köyün yoluna girelim, içine gideriz, çarşısının ortasında camisi vardır, namazı kılarız.”

Dolandık sokaklarda, çarşısına geldik. Arabamızla oradan geçerken herkes bize bakıyor, biz onlara bakıyoruz. Arandık, şöyle bir camiye görürsek gireriz, namaz kılarız diye; bulamadık. Sonra kenardakilere sorduk, dedik ki:

“—Burada cami var mı, nerde, bulamadık, arada mı kaldı?”

“—Yok, burada cami yok, yandaki köye gideceksiniz.” dediler.

Sonradan öğrendik, meşhur bir alevî köyüymüş. Demek kinamaz kılmayı istemiyorlar, uygun görmüyorlar ve yapmıyorlar.

Halbuki Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

مَا مِنْ خَمْسَةِ أَبْيَاتٍ لَا يُؤَدَّنُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ
وَتُقَامُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ إِلَّا اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ
(حم. طب. عن أبي الدرداء)

RE. 381/5 (*Mâ min hamsetü ebyâtin, lâ yuezzenü fîhim bi's- salâh, ve tükâmü fîhim bi's-salâh, ille'stahveze aleyhimü'ş-şeytân.*)
“Bir yerde beş tane müslüman aile toplanmış olursa ve orada ezan okunmazsa, namaz kılınmazsa; şeytan oraya hakim olur, orayı istilâ eder.” Oranın insanlarını esir alır, avucuna alır. Şeytanın esiri olurlar, şeytanın hükmü altına girerler. Bet bereket gider, hayır gider, yâni iyi bir durum olmaz.

Peygamber SAS'ın bildirdiğine göre Allah istiyor ki, kullar kendisine ibadet etsinler, ezan okunsun, namaz kılınsın! Şimdi o kılınmadığı

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.445, no:27553; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.340, Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20372; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.153, no:20443.

zaman bir eksiklik oluyor.

Hazret-i Ali Efendimiz kılardı. Yâni Hazret-i Ali Efendimiz'i seven insanlar, Hazret-i Ali Efendimiz'in sözlerine, hareketlerine uymak isterler sevdikleri için... Tabii, o da Allah'ın arslanı, Peygamber Efendimiz'in damadı, halifelerin dördüncüsü, İslâm'ın önderi, irfanın, tasavvufun da önderi, Şîr-i Yezdân, Allah'ın arslanı, Şâh-ı Merdân, mertlerin şahı, mübarek bir insan... Elbette canımız fedâ, yolunda gideriz.

Yolu ne?.. İşte yolunun iyi anlaşılması için, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği hadis-i şerifleri okurken, böyle bir özel ilgi ve sevgi duyuyorum ben... Kardeşlerimiz bilsinler, "Hazret-i Ali Efendimiz böyle buyurmuş, böyle nakletmiş, böyle yaşamış, böyle yapmış; biz de öyle yapalım!" desinler diye...

b. Peygamberler ve Alimler

Bu uzun girişten sonra geçelim hadis-i şerifin izahına... Peygamber Efendimiz ne buyurmuş, Hazret-i Ali'nin rivayet ettiği bu hadis-i şerife göre:

الْأَنْبِيَاءُ قَادَةٌ وَالْفُقَهَاءُ سَادَةٌ وَمُجَالَسَتُهُمْ زِيَادَةٌ

(El-enbiyâü kâdetün) Kâde, kâid kelimesinin çoğulu; komutanlar demek... Kıyâdet masdarından geliyor bu kelime; yâni bir topluluğa, bir orduya önderlik eden, komuta eden, ona emir veren komutan demek...

“Peygamberler komutanlardır.” Yâni, ne oluyor?.. İnsanlara Allah’ın emirlerini tebliğ etmek üzere, vazifeli olarak gönderilmiş, ahiret adamı mübarek peygamberler komutanlardır. Yâni, insanlar onların emirlerin tutacaklar, emirlerine uyacaklar.

Bazıları, “Din bir duygudur, inançtır, yaşama ilgisi yoktur. Herkes bir şeyler hisseder içinde, inancı vardır, Allah’a inanır, yönelir, yakarır, yalvarır; kâfi...” filân gibi düşünüyorlar. Buradan anlıyoruz ki, öyle değil! Peygamberler bir şeyi söylemek için gelmişlerse, o halde peygamberlere uyulması lâzım! İnsanların uyacağına komutan onlar...

Peygamberlerin varisleri de, asıl komutanlar... Peygamberin varisi; onun emirlerini, buyruklarını, öğrettiklerini insanlara anlatan kimseler. Onlar da komutan!.. Hazret-i Ali Efendimiz de Peygamber Efendimiz’in ashâbı olmak dolayısıyla vârisi, alim bir kişi olmak dolayısıyla fakih, kadı, hakim bir kimse idi, dini bilen bir kimse idi; o da komutan...

Demek ki devleti, milleti, halkı yöneten insanlar Allah’ı bilecek, Allah’a itaat edecek, Allah’ın emirlerini söyleyecek, adalet edecek; kendisi haramdan, gûnahtan kaçınan kimse olacak, başkalarını da kaçındıran, sakındıran, kötülükleri engelleyen, hayırları yapan, yaptıran kişi olacak... Çok önemli!..

Peygamberler komutanlardır. (*Ve’l-fukahâü sâdetün*) *Fakih*, yâni din alimi, dini iyice öğrenmiş, ayeti biliyor, hadisi biliyor, konunun

inceliklerini biliyor, teferruatını biliyor; iyice dinin ruhunu anlamış, mantığını kavramış alim insan... “Fakihler de seyyidlerdir.”

Sâde kelimesi de, Arapça’da *seyyid* kelimesinin çoğuludur. *Sâdât* diye de gelir. *Mevlid* okunurken duymuşsunuzdur, mevlidhanlar bazen şöyle girerler kendilerine ait kısmı okumaya:

*Seyyidü’s-sâdât, şefîü’l-usât,
Muhammed Mustafâ râ salevât!..*

Seyyidü’s-sâdât ne demek, seyyidler seyyidi demek... *Şefîü’l-usât* ne demek, mahşer gününde asîlerin şefaathçisi demek...

Demek ki fakihler, din alimleri seyyidlerdir. Yâni soylu, değerli, asaletli, kıymetli, izzetli, itibarlı kimselerdir.

Şimdi aziz ve kıymetli kardeşlerim, din aliminin seyyidliği, kıymeti, izzeti, itibarı, şanı, şerefi nereden kaynaklanıyor?.. Bildiği dînî bilgilerden kaynaklanıyor. Dînî bilgileri bildiği için ve

tatbik ettiği için... İslâm’da bilmek yetmiyor, ilmiyle amel olmak çok önemli! Bilecek, bildiğini uygulayacak, başkalarına da anlatacak... Hem İslâm’a uygun olarak yaşadığı için, ahlâkını İslâm’a uydurduğu, hareketlerini, işlerini İslâm’a göre yaptığı için, hem de insanlara yol gösterip, Allah’ın sevdiği işleri onlara öğrettiği, Allah’ın sevmediği işlerden onları men etme durumunda olduğu için, din alimleri seyyiddir. Yâni, en çok itibar görmesi gereken insanlardır.

Şimdi ben hayret ediyorum. Bizim bu devrimizde bakıyorum, din alimlerine gösterilen sevgi, saygı, hürmet, izzet ve itibara; bir de başka kimselerin izzet ve itibarına... Kimsenin izzetinde, itibarında gözümüz yok da; meselâ futbol oynayan bir genç, bir yerden bir yere transfer oluyor, bir klüpten ötekisine geçiyor, rakamlar trilyonlara filân çıkıyor; çok kıymetli...

Halk türküleri söyleyen bir türkücü, şarkıcı veya elinde sazı olan bir ozan, sanatkâr çok izzet, itibar görüyor. Diyorlar ki, “Bilmem şu ses sanatkârı, ses sanatkârlarının şâhı idi. Filânca film artisti film artistlerinin sultanı...” vs. diyorlar, izzet, itibar son noktada...

İyi ama, Peygamber SAS Efendimiz ne buyuruyor:

“—Dini bilen, fakih olan, alim olan, müftü olan, vaiz olan insanlar en üstündür.”

Neden?.. İnsanlar Allah’ın sevdiği kimseler olmak için, sevdiği işleri yapmak için dinini bilecek, öğrenecek. Kimden öğrenecek?.. İşte din aliminden öğrenecek... O halde din alimleri çok kıymetli...

Din alimleri, insanları cehennemde yanmaktan kurtaran, cennete götüren kılavuzlar... Hem dünyada, hem ahirette saadete erdiren saadet kaynağı insanlar... Sonra toplumda polisin yapamadığını, zabitanın askerinin, zorlamanın, yasağın, hapishanenin, mahkemenin yapamadığı işi, gönülleri terbiye ederek, insanları ıslah ederek yapan mühim insanlar...

Mânevî bakımdan bir eğitim, insanı insan yapıyor, insanı irfan sahibi insan yapıyor, sultan yapıyor. Bu eğitim çok önemli...

Sonra o insanın çok hayrı hasenâtı oluyor. Dindar bir insan oluyor; bakıyorsunuz, okul yaptırmış, çeşme yaptırmış. O inancı dolayısıyla, Allah'ın rızasını kazanayım diye yaptığı şeylerden toplum çok istifade ediyor. İnançsız bir insan da vuruyor, kırıyor, bunalım içinde, gerilim içinde, çevresine zararlı oluyor; emniyet müdürlüğünü roketliyor, tarıyor...

Neden yapıyor bunları?.. İşte merhameti gelişmemiş, imanını teşekkül etmemiş, eğitimi eksik kalmış, toplum onu ıslah edememiş; ondan yapıyor. Bunların hepsi çok önemli... İşte bunlar en önemli olduğu için, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Din alimleri, dini en iyi bilen mübarek insanlar seyyidlerdir; soylu, asâletli, izzetli, itibarlı, kıymetli kimselerdir.”

İşte ne olacak?.. (Ve *mücâlesetühüm ziyâdetün*) “Onlarla oturup kalkacaksınız, onların sohbetlerinden, fikirlerinden istifade edeceksin!”

Bugünlerde Almanya'dayız. Bu Almanya'nın başbakanı Helmut Kohl var. Arkadaşlar demişti ki, Münih'teyken:

“—Tarih bu adamı yazacak, büyük bir insan diye heykelini dikecek.”

Neden?.. Avrupa Birliğini sağlıyor. Yâni, birbiriyle savaşmış olan insanları, şimdi Avrupa Birliği etrafında bir araya getiriyorlar. Avrupa bir

bütün oluyor, sınırlar kalkıyor. Hakîkaten biz de gittik mi bir yere, artık sınır işlemleri olmadan, Hollanda'ya, Belçika'ya, oraya buraya rahat gidebiliyoruz.

Yâni, Avrupa Birliği fikri büyük bir iş görmüş, birlik ve beraberlik sağlamış. Toplumlar kendi bölgesel, yöresel menfaatlerini çiğnetmeden birleşiyorlar, çok büyük bir birlik meydana geliyor. Birlikten kuvvet hasıl oluyor. Paralarını da birleştiriyorlar. İşte mark, frank, kron vs. olmasın, yerine sadece bir Avrupa para birimi olsun diye, her şeylerini birleştiriyorlar.

Bu işin fikriyatı var tabii; önce fikir, ondan sonra o fikrin uygulamaya geçmesi... Avrupa'yı birleştirme fikri dînî mercîlerden geliyor, din adamlarından geliyor. Şimdi öğrendim ki, Helmut Kohl da bir papazmış, din adamıymış. Nasıl böyle çalışıyor?.. Yâni dindar insanlardan, ülkücü, inançlı insanlardan büyük hamleler çıkıyor, büyük işler oluyor.

Tabii doğuda da, batıda da bu böyle... Bizde de böyle olmuş, en büyük işleri en inançlı insanlar yapmış. Meselâ Fatih Sultan Muhammed Han'ın başarılarının temelini araştırın! Ülküsü var, amacı var, hedefi var. Hedefi, İstanbul'u feth etmek... Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, İstanbul'un fethedilmesini buyurmuş.

Oturmamış, dinlenmemiş; hattâ kendisine:

“—Biraz istirahat etseniz sultânım!” diyenlere;

“—Nöbet bize gelmiştir, Allah bize bu hizmeti bize vermiştir. Bizim müslümanların işlerine,

hizmetine koşmaktan geri durmamız yakışık almaz.” demiştir.

İnanç çok büyük bir kuvvet kaynağı, onu çok aziz tutmalı, zedelememeliyiz. Alimler seyyidlerdir. Onlarla oturup kalkmak, sözünü sohbetini, fikirlerini dinlemek, onlara göre hareket etmek lâzım! Çünkü onlar kişisel menfaatler için değil Allah rızası için konuşurlar, toplumun faydası için konuşurlar.

şimdi ben buradan hasretle Türkiye’deki televizyon kanallarını açıyorum, dinliyorum. İnsanların konuşmalarına bakıyorum; yaldızlı, allı pullu sözler... Amma tahlil ediyorum, amacını düşünüyorum, kafasını düşünüyorum, kalbini düşünüyorum; aldatmaca, yalan dolan üzerine, toplumu aldatmak için sözünü allayıp pullayıp söylüyor.

Tabii, bu zararlı olur, kandırabilir de çünkü... Nasıl olması lâzım?.. İnsanın Allah için konuşması lâzım, iyi şeyleri düşünmesi lâzım! Allah için konuşma da ancak ahiret adamlarının, ihlâslı, imanlı insanların işi oluyor. Demek ki, onlarla oturup kalkmak lâzım! Sadece alimdir, iyidir, hoştur diye rafa koyup, camekâna koyup karşısından bakmamak lâzım!.. Sözlerine itibar etmek lâzım! Sözleri önemli, toplumun faydasına, insanın dünya ve ahireti için yararına...

Peygamber SAS Efendimiz böyle buyuruyor: “Peygamberler komutanlardır, din alimleri seyyidlerdir, asillerdir, önder insanlardır. Onlarla oturmak, (ziyâdetün) insanın ilminin,

irfanının, aklının, fikrinin yükselmesine, ilerlemesine, gelişmesine sebep olur. Onlarla oturup kalkan insanın ilmi irfanı artar, sevabı artar, meziyetleri artar.”

Böyle söylemiş Peygamber Efendimiz. O halde biz de Peygamber Efendimiz’in izinde, öbür peygamberleri de severek, sayarak ve din alimlerinin sözlerini dinleyerek yaşamalıyız.

c. Ölüm Ansızın Geliverir

Sonra Efendimiz devam ediyor:

وَأَنْتُمْ فِي مَمَرِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي آجَالٍ مَنْقُوصَةٌ
وَأَعْمَارٌ مَحْفُوظَةٌ وَالْمَوْتِ يَأْتِيكُمْ بَغْتَةً

(*Ve entüm fî memerri’l-leyli ve’n-nehâr*) “Siz gündüzün ve gecenin akıp gittiği bir manzara içindesiniz, bir mekân içindesiniz. Gündüz ve gece sanki nehir gibi akıp gidiyor, onun akış yolu üzerindesiniz.”

Bune demek?.. Yâni ömürler geçicidir, zaman akıp gidiyor. Siz bu dünyada devamlı kalmayacaksınız. Gece gündüz değişecek, değişecek, zaman akıp gidecek; (*fî âcâlin menkusatin*) sizin de dünyada kalış müddetleriniz yavaş yavaş azalacak. Azalmakta olan müddetlere sahipsiniz. (*Fî a’mârin mahfûzatin*) Belirli ömürleriniz var. Seksen yıl, yetmiş yıl, yetmiş üç yıl, doksan üç yıl... gibi tesbit edilmiş, korunulan rakamların gösterdiği ömürlere sahipsiniz. Gece gündüz bunları eksiltiyor. Gecenin gündüzün aktığı, gittikçe eksilen ve seneleri sayılı ömürler ile yaşıyorsunuz bu dünyada...

(*Ve'l-mevtû ye'tîkûm baġteten*) “Aman dikkat edin, uyanık olun, gece gündüz akıp gidiyor, ölüm birden geliverir.” Birden gelmez de aslında, siz ne zaman öleceğinizi bilmediğiniz için birden karşılaşılırsınız. Çok ümitli iken, çok yaşayacağınızı sanarken, cıvıl cıvılken, neşe dolu iken, ileriye dönük bir sürü emelleriniz, umutlarınız varken, sabahleyin evden çıkarsınız, akşam başka türlü olabilir durum...

*Bir bitmeyecek zevk verirken beste,
Bir tel kopar, ahenk ebediyyen kesilir.*

dediği gibi şairin, bitiverir birden
Anlayamazsınız, bilemezsiniz.

Bak küçücük çocuklar, yüzmeye gitmişler, gece eve dönmemişler. Sabahleyin cesetleri çıkartılıyor su birikintisinden... Veyahut hanımıyla, çocuğuyla arabaya binmiş, aşırı süratle giderken, önüne kamyon çıkmış. Karısı ölmüş, çocuğu kucağında, feryad ü figan ediyor arabayı kullanan baba... Yâni, bitiveriyor ömür. O arabaya binerken o kadın bilir miydi, o arabadan cenazesinin çıkacağını?..

(*Ve'l-mevtû ye'tîkûm baġteten*) “Ölüm ansızın geliverir.” diyor Efendimiz. Bu hakîkati bize hatırlatıyor. Herkes bilir bunu da, bunu düşünmez, hatırından çıkartır ve buna göre davranmaz.

Ölüm birden geldiğine göre, insanın ölüme hazırlıklı olması lâzım!

“—Ölüme nasıl hazırlanılır?..”

Ölüme hazırlığın sanatı, mesleği, yolu tasavvuftur. Tasavvuf erbabı ölümü, ahireti düşündüğü için, dâimâ ölüme hazırlıklıdır. Ölüveririm diye abdestli gezer dâimâ... Üzerine kul hakkı almaz, borçlarını öder. Namazlarını, ibadetlerini vaktinde edâ eder. Haccını, umresini zamanında yapar. Kur'an-ı Kerim'ini okur, tesbihini çeker, zikrini yapar, imanını tazeler. Peygamber Efendimiz, her *Lâ ilâhe illa'llâh* demenin imanı tazelediğini bildiriyor. İşte böyle ölüme hazırlıklı olmak lâzım!

Peki, ilerici bir insan, yüksek tahsilli, Amerika'da okumuş; o ne yapıyor?.. Vur patlasın, çal oynasın oynuyor, futbola gidiyor, eğlenceye gidiyor, yüzmeye gidiyor, yazlığa gidiyor, kışlığa gidiyor... Derken, ansızın ölüm geliveriyor. Hazırlık yok, ahirete dair bir çalışma yok... Dünyaya dair çalışma yapmış, dünya için otuz beş yaş tahsil yapmış, otuz altı yaşında ölüyor. Ahirete hiç bir hazırlık yapmadı, hep dünya için çalıştı.

Halbuki ahireti dünya ile beraber götürmek lâzım! Gündüz iş yapıyorsa, gece ibadet etmesi lâzım! Gündüzün içinde denamazlarını kılması lâzım! İyi müslüman olması lâzım insanın...

فَمَنْ زَرَعَ خَيْرًا يَحْصُدْ رَغْبَةً وَمَنْ زَرَعَ شَرًّا يَحْصُدْ
نَدَامَةً

(*Femen zerea hayran*) “Kim hayır ekerse bu dünyada; yâni hayırlı, faydalı, sevaplı güzel bir iş yaparsa bu dünyada; (*yahsudü rağbeten*) ahirette rağbete mazhar olur, rağbet mahsulü

biçer.” Yâni dünyada ibadet eder, itaat eder, iyi kulluk yapar, ahirette Allah’tan rağbete mazhar olur. Allah’ın kendisini sevmesine, razı olmasına, “Gel kulum, gir cennetime!” diye hitab etmesine nâil olur, rağbete mazhar olur. Kim dünyada hayır ekerse, ahirette rağbet hasad eder.

(*Ve men zerea şerran*) “Kim de şer, kötülük ekerse bu dünyada, yâni bu dünyadaki hayatında günahlar, kötülükler yaparsa; (*yahsudü nedâmeten*) ahirette nedamet biçer, yâni pişman olur:

“—Tüh, hayAllah! Kur’andabunuböyle yazıyordu, Peygamber Efendimiz de hadislerinde söylemiş, duymuştum. Komşu da söylemişti. Bayram vaazında da konuşulmuştu. ‘Ey müslümanlar! Namaza yalnız bayramdan bayrama gelmeyin, müslümanlık sadece iki bayramda değildir.’ diye hoca laf atmıştı, iğnelemişti, ta’rizde bulunmuştu. Dinlememiştım, kızmıştım. Kitapta okumuştum, arkadaşım ikaz etmişti. Rahmetli annemin vasiyeti vardı, dedem şöyle demişti...” vs.

Ama yapmadı, ahirette pişman olacak. Fakat, ahiretteki pişmanlığın hiç faydası yoktur:³

3 Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü’bnü Àmir RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hâlid el-Cühenî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

شُرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

(القضاعي عن عقبه بن عامر)

(Şerrü'n-nedâmeti yevmü'l-kıyâmeti)

“Pişmanlığın en kötüsü ahiretteki pişmanlıktır.” buyurmuş Peygamber SAS... Neden?.. Çünkü pişman olursan ol, imtihan bitmiş, kâğıt bomboş; çalışmamışsın, sıfır almışsın... Artık orada pişmanlığın faydası yok... Hayatında ibadet etmemiş, ahirette cezasını çekecek. Ahiret ceza yeri, pişmanlık değil...

Pişmanlık nerede olursa iyi olur?.. Dünyada iken insan pişman olursa çok iyi olur. Bir adam içki içiyormuş, kumar oynuyormuş, çalışmıyormuş, hırsızlık yapıyormuş, soygun yapıyormuş diyelim, aklımıza gelen her türlü kötülükleri hatırlayalım. Bunları yapıyormuş da, sonradan bir sebepten pişman olmuş; diyelim ki çocuğu ölmüş veya annesi ölmüş, ekseriyetle ölüm tesir ediyor insanlara... Bir sebepten pişman olmuş, “Nedir bu benim yaptığım?” demiş.

Hah, dünyadaki pişmanlığın faydası var. Dönüyor, iyi insan oluyor. Ondan sonra eski yaptığı kötülükleri tamire çalışıyor, iyi işler yapmağa gayret ediyor. Ömrünün sonuna kadar çalışıyor, çabalıyor.

Dünyada iken pişman olanı Allah sever. Dünyada iken günahlarına pişman olanı, pişmanlık duygusu kalbinde belirmediği zaman, Allah affeder. Onun için, kötü insan pişman oldu mu, kötülükten anında kurtulmuş oluyor, iyi bir yöne yönelmiş oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi bu dünyanın bu gerçek mânâsını, hadis-i şerifte anlatıldığı şekilde anlayanlardan eylesin... Pek çok kimse dünyayı anladım sanıyor, anlamıyor. Ne dünyayı anlıyor, ne hayatı anlıyor, ne görevlerini biliyor, ne ahirete inanıyor, ne yapması gereken çalışmaları yapıyor; dağdan kopan bir çığ gibi veya uçuruma yuvarlanan bir taş gibi, paldır küldür yuvarlanıp gidiyor. Böyle hayat olmaz!

Arkadaşlarım bir söz söylediler:

“—Burada bu adamlar çok çalışıyorlar. Biz memlekette iken duyardık, bir adam çok çalıştı mı, ‘Şuna bak, gâvur gibi çalışıyor!’ derlerdi bizim memleketimizde... Hakîkten buradakiler çok çalışıyor.” dediler..

Halbuki çalışmak, Peygamber Efendimiz’in çok tavsiye ettiği bir şey, çok önemli bir şey... Kur’an-ı Kerim’in tavsiyesi, işareti... Eski büyüklerimiz bir an boş durmamışlar. Hattâ ben dedelerimi hatırlı-yorum; dedelerim kahveye hiç girmemişler, hiç boş vakit geçirmemişler. Dâimâ çalışmışlar. Yâni bizim doğduğumuz, büyüdüğümüz yerlerin ciddî insanları, saygı gören, hattâ ihtilâf olduğu zaman hakem seçilen, sözüne itibar edilen insanları hiç boş durmazlardı.

Kahvede ayak ayaküstüne atıp sigara tütüren, kâğıt oynayan kimseler hep cahil kısmı idi. Onlar başarı da kazanamadılar, çoluk çocukları da çok sefalet çekti. O çalışanların hayatı iyi anladıkları ve başarılı oldukları görüldü. Yâni gâvur gibi çalışmak sözü doğru değil! Aslında

keşke şöyle bir atasözü yerleşseydi: “Mü’min gibi, müslüman gibi çalışmak...” denseydi.

Tabii, bir insanın “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh*” demesiyle müslüman olması tahakkuk ediyor, müslüman oluyor ama; iyi bir müslüman olmak çalışmaya bağlı, dikkat etmeye bağlı... Öyle olmayınca maalesef, “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh*” diyen cahil bir insan oluyor.

Okumuş da olabiliyor, Amerika’da da okumuş olabiliyor, Avrupa’yı da görmüş olabiliyor, mevkii makamı da yükselmiş olabiliyor ama, cahil oluyor, dînî konularda bilgisi olmuyor. İctimâî konuları, rûhî konuları, ilim ve irfana ait konuları bilmeyen çok sığ, çok sathî bir insan oluyor. Onları bilen insanlar büyük insan oluyor. Alın büyük şairleri, büyük yazarları, mütefekkirleri; neler okumuşlardır, neler biliyorlardır!..

O bakımdan, aziz ve sevgili kardeşlerim, bir üniversite profesörü olarak, bir din alimi olarak, bu konuları bilen, sosyal konuları bilen ama, tekniği de bilen, Avrupa’yı da gören bir kimse olarak diyorum ki: Dinimize sımsıkı sarılalım! Dünyanın fâni olduğunu bilelim, ahireti, hesabı unutmayalım! Ölümün ansızın geleceğini hiç hatırdan çıkartmayalım! Hayırlı işler yapalım, arkamızda hayırlı eserler bırakalım! Şerli işler yapıp da ahirette sonu olmayan pişmanlığa düşenlerden olmayalım!..

Peygamberler komutanlardır; komutanlarımıza uyalım!.. Din alimleri seyyidlerdir, efendilerdir; onlarla oturup kalkalım, onların sözlerini

dinleyelim!.. Cahilliği bir tarafa bırakalım,
cahillerden yüz çevirelim!..

Allah bizi sevdiği şekilde yaşamağa muvaffak
eyesin... Sıhhat, afiyet ile uzun ömürlerle
muammer eyesin... Cennetiyle, cemâliyle
müşerref eyesin, aziz ve sevgili Akra
dinleyicileri!

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve
berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

20. 07. 1997 - Ludvigshafen / ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

